

Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc ČR v roce 2023

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Loretánské náměstí 5

118 00 Praha 1 – Hradčany

mzv.gov.cz/rozvoj

Ohlédnutí za rokem 2023

- Realizováno přes 400 projektů ve více než 80 zemích světa
- Dle konečných údajů poskytlo Česko v roce 2023 oficiální rozvojovou pomoc ve výši 17,99 miliard Kč , neboli 810,28 milionu USD. Z hlediska podílu na hrubém národním důchodu (HND) se jednalo o 0,24 %.
- Realizace rozvojových projektů a humanitární pomoci v roce 2023 byla nadále významně ovlivňována válkou na Ukrajině, včetně jejích globálních dopadů na potravinové zabezpečení, dostupnost energetických zdrojů a kybernetickou bezpečnost.
- Od ledna do října proběhlo druhé komplexní vyhodnocení (peer review) české zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS ČR) ze strany Výboru pro rozvojovou pomoc Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD/DAC) se zapojením zástupců Irska a Itálie. Z vyhodnocení vzešlo deset doporučení, s nimiž Ministerstvo zahraničních věcí ČR v součinnosti s Radou pro ZRS dále pracuje a promítá je mj. do probíhajícího vyhodnocení Strategie ZRS ČR i nových bilaterálních programů s prioritními zeměmi.
- Jednou z výzev, na které vyhodnocení upozornilo, zůstává především finanční podpora rozvojové spolupráce v ČR. Pouze v roce 2022 bylo dosaženo závazku poskytovat alespoň 0,33 % HND na oficiální rozvojovou pomoc (ODA). Důvodem bylo nicméně jednorázové navýšení nákladů na přijímání ukrajinských uprchlíků. Tyto náklady v roce 2023 výrazně poklesly a podíl ODA na HND byl následně pouze 0,24%. Po očištění o náklady na uprchlíky by ČR byla dokonce ještě níže, kolem 0,12 %. Proto je zásadní, aby se ČR pokusila akceptovat doporučení z peer review OECD/DAC a postupně snižování započitatelných nákladů na uprchlíky na svém území kompenzovala alespoň ekvivalentním zvyšováním (přesunem) prostředků na rozvojové, humanitární, klimatické a migrační cíle v zahraničí.

„Realizace rozvojových projektů a humanitární pomoci v roce 2023 byla nadále významně ovlivňována válkou na Ukrajině, včetně jejích globálních dopadů na potravinové zabezpečení, dostupnost energetických zdrojů a kybernetickou bezpečnost.“

Aktivity v gesci České rozvojové agentury

Bilaterální projekty ČRA v prioritních zemích

Země	Čerpaná částka
Bosna a Hercegovina	42,6 mil. Kč
Etiopie	74,2 mil. Kč
Gruzie	55 mil. Kč
Kambodža	32,2 mil. Kč
Moldavsko	51,5 mil. Kč
Zambie	35,6 mil. Kč

- Realizuje především dvoustranné rozvojové projekty v šesti prioritních zemích: Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie.
- Další programy, jako např. Program rozvojového partnerství pro soukromý sektor či Trilaterální program jsou otevřené i pro další rozvojové země (např. Albánie, Gambie, Indie, Myanmar).
- Bilaterální rozvojové aktivity byly zaměřeny na konkrétní tematické priority: Udržitelné nakládání s přírodními zdroji, Zemědělství a rozvoj venkova, Inkluzivní sociální rozvoj, Řádná (demokratická) správa věcí veřejných, Ekonomický růst. Zároveň byly navázány na vybrané cíle Agendy 2030.

Nástroje v gesci ČRA

- **Bilaterální projekty**

- Bilaterální dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření a peněžní dary pro naplnění rozvojových cílů partnerských zemí / 87 projektů za 297,4 mil. Kč

- **Program B2B**

- Zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce / 10 projektů za 6,2 mil. Kč

- **Trojstranné projekty**

- Podpora trojstranných projektů českých subjektů se zapojením mezinárodního partnera / 10 projektů za 26,3 mil. Kč

- **Globální vzdělávání a osvěta veřejnosti**

- Podpora projektů se zaměřením na zprostředkování informací a vzdělávání dětí a mládeže, učitelů i široké veřejnosti o globálních výzvách a souvislostech / 11 projektů za 11,6 mil. Kč

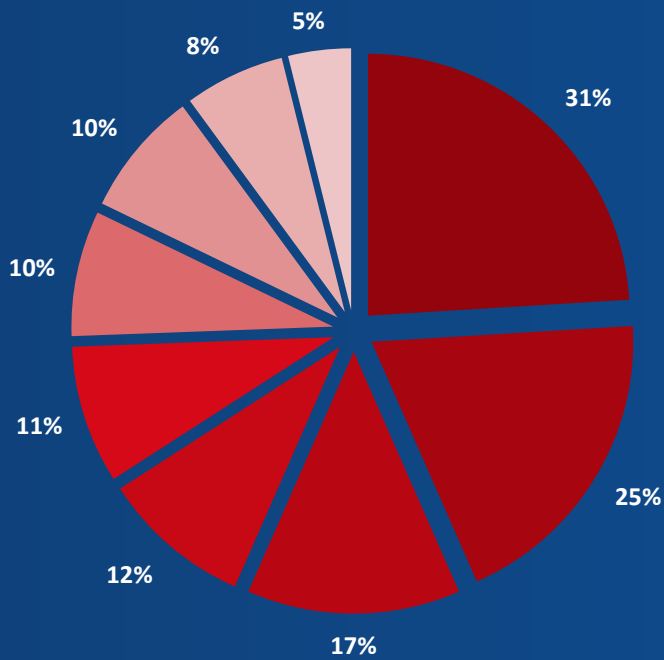
- **Posilování kapacit implementačních partnerů**

- Podpora relevantních subjektů, včetně platform, které se aktivně zapojují do české rozvojové spolupráce s cílem rozvíjet jejich odborné kapacity a umožnit zefektivnění a zkvalitnění rozvojové spolupráce Česka / 8 projektů za 6,2 mil. Kč

- **Delegovaná spolupráce**

- Implementace projektů se spoluúčastí EU v Bosně a Hercegovině a Gruzii / 4 projekty za 19,7 mil. Kč

Projekty ČRA dle sektoru

- Zemědělství a lesnictví
- Voda a sanitace
- Zdravotnictví
- Ostatní sociální infrastruktura a služby
- Veřejná správa a občanská společnost
- Vzdelávání
- Kapacity NNO
- B2B
- Výroba a dodávky energie

Aktivity v gesci Ministerstva zahraničních věcí (MZV)

MZV zastřešuje českou rozvojovou pomoc, připravuje strategické a koncepční materiály, udržuje spolupráci s celou řadou mezinárodních partnerů a institucí, či zajišťuje vyhodnocení (evaluaace) programů a projektů ZRS ČR. Současně také přímo implementuje řadu programů pro realizaci rozvojových aktivit v zahraničí, jedná se např. o malé lokální projekty, posilování kapacit vysokých škol v rozvojových zemích, aktivity transformační spolupráce, humanitární pomoc, stabilizační programy pro Afriku a Blízký východ, či program humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině.

Humanitární pomoc

- Česká republika pomáhala při:
 - katastrofách (např. zemětřesení v Maroku, Sýrii a Turecku nebo požáry v Chile a Řecku)
 - konfliktech a nuceném vysídlení (např. Afghánistán, Irák, Jemen, Jordánsko, Súdán, Ukrajina)
 - komplexních humanitárních krizích (např. Myanmar, Etiopie, Libanon, Sahel, Sýrie)
 - snižování rizika katastrof a posilování odolnosti zranitelných zemí (např. Etiopie, Kambodža, Zambie)
- **V rámci humanitární pomoci České republiky realizovalo MZV 41 humanitárních aktivit v 21 zemích za 162,6 mil. Kč.**

Ukrajina

- V souvislosti s agresí Ruska proti Ukrajině schválila Vláda ČR v říjnu roku 2022 **Program humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině v letech 2023-2025**. V Programu se počítá s maximálním zapojením české expertízy a českých řešení, a to i v kontextu snahy o reformy a sbližování Ukrajiny s EU.
- V gesci MZV byly projekty humanitární, stabilizační a rozvojové asistence, které se zaměřovaly např. na zajištění zdravotní péče, nouzového ubytování, humanitárního odminování, přístupu k výživě, energii a zdrojům obživy, či na podporu veřejných vysokých škol.
- **V rámci tohoto programu realizovalo MZV na Ukrajině 53 humanitárních a stabilizačních projektů a 14 projektů transformační spolupráce v různých sektorech za 398,8 mil. Kč.**

Program spolupráce s Afrikou

- V roce 2023 proběhl první rok tříletého cyklu Programu Afrika pod názvem „**Program na naplňování cílů ČR v Africe na léta 2023-2025**“. V roce 2023 se program zaměřil především na podporu demokracie, médií a svobodný přístup k informacím. Česká velvyslanectví v Africe formou univerzitních přednášek a seminářů podporovala nezávislá média a svobodu slova; 19 mladých afrických leaderů navštívilo v rámci programu „Cool Czechia 2023“ státní a veřejnoprávní instituce v Praze a v Telči a prostředky sloužily i na podporu komunitního rozhlasového vysílání v Sahelu.
- **V rámci tohoto programu realizovalo MZV v Africe 12 projektů s přesahem do 15 zemí za 31,1 mil. Kč.**

Rekonstrukční program České republiky v regionu Blízkého východu

- poskytuje podporu při přechodu od humanitárních aktivit ke stabilizačním projektům a následné post-konfliktní obnově cílových zemí a reaguje také na nově vzniklé situace bezpečnostního a migračního charakteru. Finanční prostředky byly např. využity na pomoc lidem postižených záplavami v Libyi, českým subjektům na vybavení popáleninového centra v Iráku, na zdravotní vybavení pro nemocnice v Libyi a Palestině, či poskytnuty mezinárodním organizacím v souvislosti s bojem proti šíření cholery v Sýrii.
- **V rámci tohoto programu realizovalo MZV v regionu Blízkého východu 31 projektů v 7 zemích za 79,9 mil. Kč.**

Zdravotnické vybavení pro neonatální JIP v Tripoli, Libanon

Malé lokální projekty

- Cílem malých lokálních projektů je podpořit rozvojové aktivity menšího rozsahu místních subjektů v cílových rozvojových zemích v hodnotě do 500 tisíc Kč. Díky úzkému propojení s místními subjekty reagují projekty na aktuální potřeby a cíleně pomáhají místním komunitám v celé řadě oblastí, např. zdravotnictví, vzdělávání, zemědělství, voda-sanitace, či energetika.
- **V rámci tohoto programu realizovalo MZV 62 projektů ve 46 zemích za 23,2 mil. Kč.**

Zlepšení potravinové a nutriční bezpečnosti v obci Mercedes Umaña, El Salvador

Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích

- Cílem tohoto programu je podpořit kapacity veřejných vysokých škol zejména v prioritních zemích dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráce v oblasti výuky, výzkumu, managementu, včetně podpory jejich zapojení do mezinárodní spolupráce.
- **V rámci tohoto programu realizovalo MZV 9 projektů v 6 zemích za 9 mil. Kč**

Program transformační spolupráce

- Cílem programu je přispívat k vytváření a posilování demokratických institucí na ochranu lidských práv, k podpoře právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí v zemích jako je např. Albánie, Arménie, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kosovo, Moldavsko, Srbsko, či Ukrajina.
- **V rámci tohoto programu realizovalo MZV 83 projektů v 30 zemích za 80,5 mil. Kč**

Podpora naplňování agendy 2030 pro udržitelný rozvoj a jejích cílů

- Projekty zastupitelských úřadů ČR v zahraničí se v rámci této modality zaměřují na naplňování Agendy 2030 a jejích cílů udržitelného rozvoje. Cílem je nejen přispívat k Agendě 2030, ale také zviditelňovat ČR a posilovat povědomí o českých řešeních, know-how a ČR jako o zemi s cennými a sdílitelnými zkušenostmi v naplňování této agendy. Projekty jsou realizovány ve všech regionech světa, nejčastěji formou podpory účasti českých expertů na seminářích a prezentacích v zahraničí.
- **V rámci tohoto programu realizovalo MZV 17 projektů v 16 zemích za 715 486 Kč**

Z projektů Rozvojové spolupráce a humanitární pomoci ČR

Aktivity MZV ve spolupráci s dalšími ministerstvy

V součinnosti s dalšími resorty probíhaly následující programy a aktivity

- transformační finanční a ekonomická spolupráce (Ministerstvo financí)
- program Aid for Trade (Ministerstvo průmyslu a obchodu)
- program bezpečnostní rozvojové spolupráce (Ministerstvo vnitra)
- Program Pomoc na místě (Ministerstvo vnitra)
Peněžní dary do zahraničí zacílené na asistenci uprchlíkům v místě jejich prvního vysídlení a na podporu azylové a migrační infrastruktury států, které velké uprchlické populace hostí.
- Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC (Ministerstvo vnitra)
Vysílání zdravotnických týmů do cílových zemí, budování kapacit zdravotnického personálu, poskytování materiálního vybavení a v případě potřeby též převoz pacientů k léčení v ČR.
- Program budování kapacit v oblasti kybernetické bezpečnosti - Cybervac (Ministerstvo spravedlnosti)
- Poskytování vládních stipendií pro studenty z rozvojových zemí a vzdělávací spolupráce (Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy) a zajištění zdravotních služeb (Ministerstvo zdravotnictví)

Mezinárodní spolupráce

Organizace spojených národů

- ČR v souvislosti s působením v rozvojovém systému OSN v r. 2023 zasedala ve **Výkonné radě Dětského fondu OSN (UNICEF)** a na jaře 2023 ČR opět v získala také místo ve Výboru stálých představitelů **Programu OSN pro životní prostředí (UNEP)** v Nairobi.
- Pokračovalo i vysílání mladých lidí do rozvojových zemí v rámci **programu Mladých dobrovolníků OSN (UNV)** nebo komplexní spolupráce s Rozvojovým programem OSN (UNDP) v rámci dlouhodobého **Partnerství pro cíle udržitelného rozvoje mezi ČR a Rozvojovým programem OSN. Organizace pro výživu a zemědělství (FAO)** také opět implementovala odborné semináře i dlouhodobější projekty v oblasti zemědělství, akvakultury a lesnictví, zaměřené na regiony Balkánu, Východní Evropy a Střední Asie.

Evropská unie

- Ve vztahu k EU pokračovalo v první polovině roku 2023 ještě **působení ČR v předsednické Trojce** s Francií a Švédskem (Švédsko předsedalo Radě EU od ledna do června 2023). ČR se zasazovala o pokračování reflexe vlastních předsednických priorit v rozvojové oblasti, zejména komplexní podpory Ukrajiny, klimatické bezpečnosti, či problematiky zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce EU.
- MZV také pokračovalo v mezipřesortní koordinaci v souladu s nástrojem **NDICI-Global Europe** (geografická a tematická okna), jenž sdružuje několik bývalých nástrojů vnějšího financování EU a také ve vztahu k implementaci Strategie **Global Gateway**.

Výbor OECD pro rozvojovou pomoc (OECD/DAC)

- Výbor OECD pro rozvojovou pomoc sdružuje nejvyspělejší země světa - dárce rozvojové pomoci a je považován za hlavní mezinárodní fórum pro koordinaci rozvojové spolupráce. ČR se stala členem OECD/DAC dne 14. května 2013 a od té doby s výborem úzce spolupracuje a využívá jeho expertízy, strategických a statistických výstupů, či sdílení know-how s ostatními členy ke zlepšení efektivity, hospodárnosti a udržitelnosti české rozvojové spolupráce a humanitární pomoci.
- ČR je aktivní v řadě pracovních skupin a sdružení. Např. v pracovní skupině DAC pro statistiku financování rozvoje (**WP-STAT**), která shromažďuje a zveřejňuje statistiky o oficiální rozvojové pomoci, v platformě **EvalNet**, zabývající se evaluacemi rozvojových aktivit, či skupině **INCAF** sdružující členy OECD/DAC působící v křehkých a konfliktem postižených oblastech a klíčové multilaterální agentury, které je podporují.
- Nejvýznamnější událostí bylo druhé **peer review ZRS ČR**, ze kterého vzešlo deset doporučení, s nimiž MZV v součinnosti s Radou pro ZRS dále pracuje a promítá je mj. do probíhajícího vyhodnocení Strategie ZRS ČR i nových programů bilaterální ZRS s prioritními zeměmi. V závěru roku 2023 bylo Česko spolu s Rakouskem naopak potvrzeno jako hodnotitelé pro peer review ZRS Finska, které probíhá v roce 2024.

Civilní mise OSN, EU a OBSE

- Působí jako nástroj prevence, stabilizace a rozvoje krizových regionů.
- Čeští experti byli zastoupeni na civilní misi OSN v Jižním Súdánu, misi OBSE do Bosny a Hercegoviny a Kosova nebo na misi EU do Moldavska, Iráku, Libye nebo do Somálska.

Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc

Odkazy

ZRS a HP na webu MZV

Plán ZRS, HP a TRANS

Informace o ZRS, HP,
TRANS, ODA

Aktuální humanitární
pomoc

Česká rozvojová
agentura

Fórum pro rozvojovou
spolupráci

Výbor pro rozvojovou
pomoc OECD

ZRS a HP EU

Team Europe Initiatives

Global Gateway info

Česko – UNDP
spolupráce

Interaktivní mapa ZRS
a HP ČR